

Krzysztof Zajdel*
Zielona Góra

Znaczenie bajkoterapii dla małego dziecka

The importance of fairy tale therapy for a small child

Rozwój dziecka w wieku przedszkolnym jest bardzo intensywny oraz niezmiernie ważny dla życia jednostki oraz kształtowania się w przyszłości osobowości człowieka. Dziecko do okresu średniego dzieciństwa zostaje przygotowywane przez okres dzieciństwa wczesnego, kiedy to nabywa podstawy rozwoju motorycznego oraz sensorycznego, przez co jest w stanie porozumieć się z otaczającymi go osobami. Dziecko posiada również zasób podstawowych słów, poprzez które potrafi porozumieć się ze swoimi rodzicami oraz innymi dorosłymi. Charakteryzując dokładnie rozwój emocjonalny, np. trzylatka, warto zaznaczyć, że emocje rządzą dzieckiem w tym okresie, mimo tego, że potrafi je poprawnie rozpoznać oraz nazwać (płacz, smutek, tęsknota, miłość). Jest bardzo wrażliwe, demonstruje wahania uczuć, ale tak naprawdę dąży do samodzielności. Często u trzylatków obserwujemy lęki, wybuchy złości, dlatego też potrzebują one dużo uwagi ze strony tak rodziców, jak i nauczyciela¹.

Dzieci w średnim dzieciństwie, czyli w wieku przedszkolnym, nabywają umiejętności zaradczych, dzięki którym potrafią manipulować innymi poprzez swoje emocje co sprawia, że mają bardzo dobre kontakty z dorosłymi.

* dr, Uniwersytet Zielonogórski, Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, Zakład Pedagogiki Opiekuńczej i Rodziny

¹ A. Birch, T. Malim, *Psychologia rozwojowa w zarysie. Od niemowlęstwa do dorosłości*, Warszawa: PWN 2001, s. 112-113.

Przedstawione pokrótce fazy rozwojowe dziecka przedszkolnego wskazują na bardzo dynamiczny proces wzrostu zarówno psychicznego jak i fizycznego. Wielu rodziców ma kłopot: jak „okiełznać” swoją pociechę, czym zainteresować, które zabawy są najważniejsze, itd. Dostrzegają też potrzebę rozwoju emocjonalnego swojego potomstwa, stąd sięganie po książkę, bajkę. Ten element, profesjonalnej już, pracy występuje również w instytucji, np. przedszkolu, czy szkole. Rodzicowi słowo terapia generalnie kojarzy się z jakimiś działaniami „pomagającymi” w czymś. Nie ma najczęściej innej świadomości, dotyczącej tego zagadnienia.

Przechodząc do wyjaśniania pojęć. Bajkoterapia jest to – najprościej rzecz ujmując – terapia poprzez bajkę. Bajka towarzyszy nam od wczesnego dzieciństwa. Aby ją scharakteryzować należy podkreślić, że jest to krótki utwór literacki pisany wierszem lub prozą, której bohaterami mogą być ludzie a także zwierzęta, które utożsamiają się z postaciami ludzkimi bądź rośliny. Bajka zawiera morał, który znajduje się na jej końcu lub na początku. Wyróżniamy dwa typy bajek:

- narracyjną,
- epigramatyczną.

Dzieci uwielbiają świat bajek. Czasami zatracają się w ich świecie, utożsamiają z pozytywnymi bohaterami, momentami, nie odróżniając świata bajki od rzeczywistości. Bajka pozwala dziecku poznawać życie codzienne, uczy je reakcji na pewne sytuacje, rozwija procesy poznawcze, wyobraźnię, mowę i myślenie².

Zadania bajkoterapii są różne, natomiast książka jako przedmiot terapii spełnia poniżej wypisane funkcje:

- ukazuje, że nie tylko czytelnik ma problem,
- pozwala na dostrzeżenie więcej niż jednego rozwiązania problemu,

² K. Szeliga, *Bajkoterapia, czyli jak z Guziołkiem tworzyć i wykorzystywać bajki i opowiadania w biblioterapii oraz rozwoju aktywności twórczej dziecka w wieku przedszkolnym*, Kraków: Impuls, 2008, s. 10-11.

- pomaga dostrzec wartości ludzkie,
- zachęca do spojrzenia realistycznego na swoją sytuację³.
Głównymi celami bajkoterapii jest:
 - wyciszenie dziecka, osiągnięcie spokoju psychicznego,
 - obniżenie lęku,
 - obniżenie negatywnych emocji,
 - nabranie przez dziecko pewności siebie,
 - pomoc w radzeniu sobie z własnymi problemami,
 - pomoc w stanach emocjonalnych⁴.

Bajka terapeutyczna jest jedną z form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, która również wspiera rozwój emocjonalny oraz poznawczy. Pomaga ona dziecku poradzić sobie z trudnymi emocjonalnie sytuacjami oraz zredukować negatywne napięcie emocjonalne⁵.

Bajka terapeutyczna kierowana jest do dzieci w wieku od 4 do 9 lat, co nie oznacza, że nie można jej wykorzystywać również do pracy z dziećmi młodszymi. Charakterystyczną jej cechą jest to, że bohater który odgrywa w niej jakąś rolę, znajduje się często w trudnej sytuacji, z którą musi sobie poradzić. Przeżywa on różnego rodzaju emocje. Słuchając bajki dziecko nieświadomie przyswaja sobie historie przeżywane w bajce i przenosi je do świata rzeczywistego. Bajka pozwala dziecku zrozumieć sytuacje, które są dla niego trudne, emocje, z którymi nie potrafi sobie poradzić a także przyswoić sobie sytuację, która jest dla niego zupełnie czymś nowym np. pójście do przedszkola.

Każda bajka terapeutyczna posiada jednakowy schemat:

- główny temat (sytuacja, która jest bliska dziecku),

³ W. Czernianin, *Teoretyczne podstawy biblioterapii*, Wrocław: Atut, 2008, s. 13.

⁴ Ibidem, s. 13-14.

⁵ Z. Kępińska, *Trendy uczenia się w XXI wieku*, Warszawa: Pracownia Informacji Pedagogicznej CODN 2007, s. 7.

- główny bohater (bohaterem może być dziecko lub zwierzątko, z którym mały czytelnik mógłby się utożsamić. Bohater ten radzi sobie z trudną sytuacją i przeżywanymi emocjami dzięki czemu bajka kończy się rozwiązaniem problemu i trudnej emocjonalnie sytuacji),
- inne postacie występujące w bajce (uczą zachowań w pewnych sytuacjach, pomagają głównemu bohaterowi w osiągnięciu celu, uczą myśleć pozytywnie, mieć odpowiednie nastawienie),
- tło opowiadania to miejsce, w którym rozgrywa się bajka, najczęściej znane dziecku, np. przedszkole, szpital, dom rodzinny, miejsce związane z przeżywanymi emocjami. Miejsce to musi być tak przedstawione w bajce, by wywołało u dziecka pozytywne emocje, dobry nastrój⁶.

Oprócz bajki terapeutycznej funkcjonują także takie rodzaje bajek jak: psychoedukacyjna, psychoterapeutyczna oraz relaksacyjna.

Bajka relaksacyjna, jak sama już nazwa wskazuje, służy temu, by dziecko zrelaksowało się, wyluzowało, odprężyło. Aby u dziecka wystąpiło odprężenie najlepiej zaangażować do pracy jego wyobraźnię, która stworzy obraz czegoś przyjemnego i pozwoli mu zrelaksować się. Bajka relaksacyjna opiera się na wizualizacji, która wyzwala określony stan emocjonalny u dziecka. Bajka relaksacyjna powinna być krótka, zawierać najwyżej kilka wersów.

Bajka relaksacyjna, według Marii Molickiej, powinna posiadać takie podstawowe cechy jak:

- oparcie na wizualizacji pozytywnej w wyobraźni dziecka,
- miejsce akcji w bajce powinno toczyć się w miejscu, które jest dobrze znane dziecku, ponieważ wtedy czuje się ono bezpiecznie i spokojnie,

⁶ J. Wnęk, *O bajkoterapii*, „Problemy Opiekuńczo Wychowawcze”, 2004, nr 9, s. 57–58.

- wydarzenia, w których uczestniczy bohater toczą się spokojnie, akcja nie może być zbyt gwałtowna,
- bajka powinna być krótka, maksymalny czas trwania do 7 minut,
- w bajce powinno znajdować się wiele elementów, które odwołują się do jak największej ilości zmysłów,
- osoba czytająca bajkę powinna sama być odprężona, zaś miejsce powinno być wyciszone i mieć odpowiedni nastrój,
- bajce relaksacyjnej może towarzyszyć tło muzyczne, również o charakterze odprężającym

Bajka relaksacyjna jest idealna do czytania dziecku wieczorem tuż przed snem w celu rozluźnienia po pełnym przeżyć, stresującym dla dziecka dniu. Może to być np. pierwszy dzień w przedszkolu bądź sprzeczek z przyjacielem⁷.

Bajka psychoedukacyjna ma na celu zmianę w zachowaniu dziecka w szerokim tego słowa znaczeniu. Zmiana ta obejmuje zarówno nauczenie dziecka radzenia sobie z ciężkimi sytuacjami życiowymi poprzez identyfikację z sytuacją głównego bohatera.

Bajki psychoterapeutyczne kierowane są również, jak pozostałe, do dzieci w wieku od 4–9 lat. Charakteryzują się długą treścią oraz fabułą, która jest mocno rozbudowana w porównaniu do bajki relaksacyjnej czy psychoedukacyjnej.

Bajka psychoterapeutyczna powinna spełniać konkretne cele:

- zredukować lęki u dziecka,
- dowartościować dziecko, które znajduje się w trudnej dla siebie sytuacji oraz podnieść jego samoocenę,
- okazać wsparcie dziecku z problemem poprzez akceptację oraz zbudowanie pozytywnych emocji, takich jakie posiadają bohaterzy bajkowych opowieści,

⁷ M. Molicka, *Bajkoterapia: O lękach dzieci i nowej metodzie terapii*, Poznań: Media Rodzina 2002, s. 45-46.

- przekazać wiedzę na temat lęków, sytuacji lub osób wywołujących je oraz ukazać dziecku możliwe sposoby radzenia sobie z nimi,
- skonkretyzować lęk, co polega na pokazaniu dziecku pewnej sytuacji lękowej oraz sytuacji, która umożliwi dziecku weryfikację własnego lęku a także rozwiązanie, które go zredukuje.

Wszystkie wyżej wymienione rodzaje bajek charakteryzują wspólne cechy, takie jak: temat, główny bohater, tło opowiadania, które jest zawsze pozytywne oraz wprowadzenie bohatera dodatkowego.

Obecnie telewizja jest podstawowym środkiem masowego przekazu. Dzieci są szczególnie podatne na jej wpływ. To właśnie w dzieciństwie kształtuje się charakter i osobowość. Powinien to być najpiękniejszy czas. Swobodna zabawa na świeżym powietrzu. Nauka prawideł moralnych przez obserwację. Poznawanie otaczającego świata, ale przede wszystkim doświadczanie pierwszych prawdziwych relacji międzyludzkich. Tego wszystkiego uczą rodzice, dziadkowie, później „obcy” w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Skąd jeszcze można czerpać wzorce? Z mediów. Niestety w naszych domach rozpoczynamy dzień programem porannym, a kończymy na nocnym kinie. Przeciętny dorosły widz spędza przed telewizorem średnio 25 godzin tygodniowo, a dziecko? Ponad 50 godzin!⁸

Maria Żebrowska pisze, że wyobraźnia to możliwość tworzenia nowych wyobrażeń oraz zdolność do odtwarzania wcześniejszych spostrzeżeń⁹. Maluch dzięki niej może przypomnieć sobie obraz widzianej wcześniej rzeczy. Czasami obraz jest tak wyraźny, że dziecku wydaje się rzeczywistością.

Natomiast Maria Przetacznikowa określa wyobraźnię jako zdolność do tworzenia czegoś nowego w stosunku do uprzedniego

⁸T. Kłosińska, *Dziecko wobec mediów. Działania wychowawcze*. W: *Rodzina. Historia i współczesność. Studium monograficzne*, W. Korzeniowska (red.), Kraków: Impuls 2010, s. 303.

⁹M. Żebrowska, *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*, Warszawa: PWN 1982, s. 45.

doświadczenia¹⁰. Przedstawianie przedmiotów zgodnie z własnymi przekonaniami i wyobrażeniami twórczymi. Stawianie wydarzeń, zjawisk w nowym subiektywnym świetle.

Rozmowy z rodzicami, słuchanie bajek do poduszki, oglądanie telewizji, słuchanie radia, obserwacja przechodniów. Te codzienne czynności służą gromadzeniu materiału do wyobrażeń. Im więcej dziecko zaobserwowało, przeżyło, tym łatwiej u niego o tworzenie nowych obrazów.

Odniesienie do badań własnych

Aby zorientować się, w rozwiązywaniu jakich problemów dziecięcych (w przedszkolu) bajkoterapia jest wykorzystywana i czy przynosi to spodziewane efekty, na potrzeby tego artykułu, dzięki uprzejmości studentów prowadzących swoje obserwacje, udało się dokonać pewnych podsumowań. Zapytałem o znaczenie bajkoterapii i jej efektywność zarówno nauczycieli przedszkola (11 placówek, N=58), jak i rodziców (N=98). Jak zatem widzą skuteczność bajkoterapii badani respondenci?

Tabela 1. Znaczenie bajek w rozwiązywaniu problemów dziecka, dane procentowe

	Nauczyciele	Rodzice
Zdecydowanie zgadzam się	70	34
Raczej się zgadzam	30	27
Nie mam zdania	0	30
Raczej się nie zgadzam	0	9
Nie zgadzam się	0	0
Suma	100	

Odpowiedzi nauczycieli oraz rodziców nieznacznie różniły się między sobą, niemniej nauczyciele oraz rodzice zgadzają się z tym, że poprzez bajkę może działać wspomagająco przy rozwiązywaniu problemów jakie ma dziecko.

¹⁰ M. Przetacznikowa, Z. Włodarski, *Psychologia wychowawcza*, Warszawa: PWN 1986, s. 101.

Rodzice w 9 procentach wypowiedzieli swoje odmienne zdanie, ponieważ nie zgadzają się oni z tym twierdzeniem, że bajka jest w stanie pomóc dziecku w rozwiązaniu jego problemu. Może ona go jedynie nakierować na rozwiązanie. Reasumując: oba podmioty, to znaczy i rodzice i nauczyciele, dostrzegają wagę bajek czytanych dzieciom, przy czym taką opinię bardziej akcentują nauczyciele, co jest zrozumiałe, gdyż w trakcie nauki na studiach jakąś formę zajęć z bajkoterapii mieli w planach nauczania.

Kolejne pytanie, jakie zadano respondentom, dotyczyło kwestii wskazań, w jakich sytuacjach powinno się czytać bajki, czy można wymienić konkretne stany psychiczne u dzieci? Oto jak odpowiedzieli respondenci.

Tabela 2. Kryteria doboru osób, u których powinno się stosować metodę bajkoterapii, dane procentowe

	Nauczyciele	Rodzice
Wśród dzieci ze stanami lękowymi	36	32
Każde dziecko powinno brać udział w takich zajęciach	48	18
Wśród dzieci, które są agresywne	16	30
Dzieci niepełnosprawne	0	20
Inne (jakie?)	0	0
Suma	100	

Można zaobserwować, iż wiedza rodziców jest bardzo potoczna. Dla nich każde dodanie członu „terapia” kojarzy się z dysfunkcjami u dziecka. Nauczyciele są bardziej stonowani w swoich sądach. Uważają, iż każde dziecko powinno brać udział w takich zajęciach, a nie tylko dzieci „z problemami”. Wiedza opiekunów w tym zakresie jest ogólna, choć wśród rodziców były osoby z wykształceniem wyższym, średnim, mające dostęp do mediów, w tym Internetu. Kwestionariusze ankiet zostały im rozdane do domu, przynosili je rodzice na drugi, czasami na kolejny dzień, więc był czas i okazja aby „doczytać” o bajkoterapii. Tak się jednak nie stało.

Kolejne pytanie zadane badanym zahaczało o problem szeroko rozumianego wychowania dziecka i wszelkich działań z tym związanych. Interesowało nas zagadnienie: czy bajka terapeutyczna zmienia zachowanie dziecka?

Tabela 3. Obserwacje dotyczące wpływu bajki terapeutycznej na wychowanie dziecka oraz stopień nasilenia, dane procentowe

	Nauczyciele	Rodzice
Po przeczytaniu bajki terapeutycznej dziecko będzie lepiej funkcjonowało w sferze wychowawczej	96	92
Po przeczytaniu bajki terapeutycznej dziecko nie będzie lepiej funkcjonowało w sferze wychowawczej	4	8
Nie wiem	0	0
Suma	100	

Deklaracje badanych wskazują na jednoznaczne odniesienie się do skuteczności bajki terapeutycznej w zachowaniach dzieci. Głos badanych jest podobny. Trochę kłóć się te opinie z poprzednimi wynikami (Tabela 2), gdzie bardziej „poprawne” odpowiedzi składali nauczyciele, więcej obaw mieli opiekunowie.

Bajka relaksacyjna, terapeutyczna – jak wskazuje sama jej nazwa – ma przynieść małym słuchaczom odprężenie i wyciszyć ich, by potem można było ich zaktywizować. Dzięki wyobraźni słuchacze mogą „zobaczyć” świat „malowany” słowami oraz uczestniczyć w zdarzeniach, które są udziałem bohaterów bajki. Odnosi się do sfery poznawczej dziecka, zmierzając do wprowadzenia zmian w zachowaniach odbiorcy poprzez dostarczenie nowych wzorów reagowania i podsuwanie nowych sposobów rozwiązywania dziecięcych lęków i problemów. Treść takiej bajki może dotyczyć np. rozwodu rodziców, śmierci bliskiej osoby, choroby bliskich lub samego bohatera, różnych dysfunkcji społecznych ukazanych w bajkowym świecie itp. Bajka tego rodzaju odwołuje się do mechanizmów psychologicznych, umożliwiając

konkretyzację i racjonalizację doznawanych lęków, co pozwala znacznie obniżyć ich poziom.

Zapytano także rodziców i nauczycieli o to, czy każdy może stosować bajkoterapię?

Tabela 4. **Opinie dotyczące osoby stosującej metodę bajkoterapii, dane procentowe**

Deklaracje	Nauczyciele	Rodzice
Zdecydowanie zgadzam się	60	0
Raczej się zgadzam	40	30
Nie mam zdania	0	20
Raczej się nie zgadzam	0	50
Nie zgadzam się	0	0
Suma	100	

Rodzice, dopytywani, kto ma dzieciom czytać bajki terapeutyczne wskazywali, że najlepiej te osoby, które są specjalistami, to znaczy pedagodzy, nauczyciele. Kogo wykluczili z tego grona? Najczęściej rodzeństwo, samych rodziców jak i osoby nie związane z edukacją ich dziecka. To dziwne, bo wydawać by się mogło, iż właśnie rodzice powinni się w tej kwestii orientować, być otwartym, bo to chodzi o ich dzieci. Sami nauczyciele przyznają, że taka postawa rodziców ich nie dziwi. Wynikać to może z ich „zero-jedynkowego” podejścia do wychowania potomstwa i reagowania na problemy. Gdy one się pojawiają, to „lekarstwo” ma działać szybko, jak antybiotyk. Doceniają terapię (w pewnym zakresie), lecz odpowiedzialną za nią osobą nie jest rodzic. Był to bardzo mocny sygnał dla mnie, iż przesłanie bajkoterapii, zrozumienie sensu jej stosowania, nie jest znane opiekunom.

Były też głosy wśród nauczycieli, które informowały, że rodzic zajęty pracą, ale i ten co ma więcej czasu ze względu na np. brak pracy czy urlop macierzyński, w bardzo wielu przypadkach sprawy edukacji, diagnozy, terapii, zajęć pozalekcyjnych ceduje na placówkę. Z jego punktu widzenia: im dłużej dziecko przebywa w placówce - tym lepiej. Może to dziwić, bulwersować, ale i moje badania (K. Zajdel, 2016 rok) taki stan rzeczy potwierdzają. Jeżeli

już rodzic czyta bajkę dziecku wieczorem przed snaniem, to robi to szybko i nader niechętnie. Jak zatem oczekiwać, że będzie znał się i chciał stosować bajkoterapię? A przecież bajki terapeutyczne, poza wskazanymi funkcjami, im tylko właściwymi, pełnią również inne role, „standardowo” przypisywane bajkom czy baśniom. Wskazują małym odbiorcom, jak odnaleźć sens życia.

Aby podsumować moje badania, zapytano dwie grupy najstarszych dzieci w przedszkolu (N- 24) o to, za co najbardziej lubią postacie z bajek? Jakie cechy bohaterów bajkowych preferują dzieci wedle płci?

Tabela 5. Cechy charakteru i atrybuty zewnętrzne cenione przez dzieci u bohaterów bajek, dane procentowe

	Dziewczęta	Chłopcy
nadprzyrodzone moce	2	34
odwaga	0	10
pomysłowość	0	0
koleżeństwo	18	0
humor	12	0
ciekaw strój	12	36
inne: pokonuje wrogów	0	20
inne: bo jest ładna/ładny	56	0
Suma	100	

Jak wynika z odpowiedzi przedszkolaków, większość chłopców lubi swojego bohatera za nadprzyrodzone moce. Imponuje im siła, waleczność, można rzec – męskość. Ale taki wzorzec dość często zaobserwować można w telewizji, a tę ogląda statystycznie bardzo wiele dzieci i to przez dłuższy czas. Nie można się więc dziwić, że wzorce płynące z telewizji przenosi się i na bajki czytane. Z drugiej strony, większość bajek spoza kręgu terapeutycznych, ma bohaterów obdarzonych nadnaturalną siłą i mocami. Wśród odpowiedzi: inne, ponad połowa dziewcząt podało urodę jako czynnik ułatwiający polubienie. Media lansują wzorce, więc księżniczki, Kopciuszki i inne postaci muszą spełniać pewne kano-ny, żeby móc zaimponować małym dziewczynkom. Urody, co jest zrozumiałe, nie wskazał żaden chłopiec.

Jakbym miał się w tym miejscu odnieść do tego, co powiedziały dzieci, to mogę tylko wnioskować, że świat bajek bez elementów terapii jest zupełnie inny, aniżeli występujący w bajkach terapeutycznych. Czy te dwa światy, podwójne wartości, przenikają się? Oczywiście. Kultura masowa dominuje i tworzy pewne wzorce. Przytoczę fragment z rozmowy z profesorem Geraldem Hutherem:

W naturze człowieka jest współpraca, co zostało udowodnione naukowo. Rywalizowania uczymy się, owszem, od wczesnego dzieciństwa. Ale nie przychodzimy na świat z myśleniem „jemu gorzej, to mnie lepiej”. W filmie obserwujemy ciekawy eksperyment z udziałem niemowlaków. Sześciomiesięczne niemowlaki oglądają teatrzyk. Okrągła figurka stara się wspiąć na górę. Trójkąt jej pomaga. Kwadrat – spycha w dół. Potem dzieci mogą wybrać, którą figurką chcą się bawić. Sto procent półrocznych maluchów wybiera trójkąt – „pomocnika”. Każdy chce się zaprzyjaźnić, czy utożsamić, z dobrą postacią. Po pół roku co piąte dziecko wybiera już złośliwy kwadrat. Pytanie: czego doświadczyło przez te pół roku, że ma takie obserwacje? Że czasem fajnie kogoś zepchnąć¹¹.

Stąd konieczność objaśniania dziecku świata. A kiedy dziecko nie nadąża, coś dzieje się niedobrego w rodzinie, w relacjach społecznych – wówczas pozostaje wykorzystanie bajki terapeutycznej.

Bibliografia:

- Birch A., T. Malim, *Psychologia rozwojowa w zarysie. Od niemowlęctwa do dorosłości*, Warszawa 2001.
- Czernianin W., *Teoretyczne podstawy biblioterapii*, Wrocław 2008.
- Molicka M., *Bajkoteria. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii*, Poznań 2002.
- Kępińska Z., *Trendy uczenia się w XXI wieku*, Warszawa 2007.
- Kłosińska T., *Dziecko wobec mediów. Działania wychowawcze*, [w:] *Rodzina. Historia i współczesność. Studium monograficzne*, W. Korzeniowska (red.), Kraków 2010.

¹¹ Rozmowa z profesorem Hutherem, „Gazeta Wyborcza”, 30 X 2014.

Przetacznikowa M., Z. Włodarski, *Psychologia wychowawcza*, Warszawa 1986.

Szeliga K., *Bajkoterapia, czyli jak z Guziołkiem tworzyć i wykorzystywać bajki i opowiadania w biblioterapii oraz rozwoju aktywności twórczej dziecka w wieku przedszkolnym*, Kraków 2008.

Wnęk J., *O bajkoterapii*, „Problemy Opiekuńczo Wychowawcze”, 2004, nr 9.

Zajdel K., *Znaczenie oceniania w przebiegu życia*, Zielona Góra 2016.

Żebrowska M., *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*, Warszawa 1982.

Streszczenie

Ten artykuł opisuje znaczenie bajkoterapii w życiu dziecka. Poparty jest badaniami. Można zaobserwować, że nauczyciele doceniają znaczenie tej formy terapii, natomiast jest ona zupełnie niedoceniona i nieznana przez rodziców. Co więcej, dzieci poddane współczesnemu trendowi korzystania z mediów, bez nadzoru rodziców, poznają inne wartości, które niesie za sobą medialna papka. W momencie kryzysu, problemów, jednak wsparcie się bajkoterapią może pomóc dziecku. Tyle, że tę formę doceniają nauczyciele i wychowawcy, ale nie w tak dużym zakresie, jak byśmy mogli tego oczekiwać. Rodzice zdają się w tym na opiekunów, sami są bezradni, nie doceniają, a nawet często nie wiedzą, czym tak naprawdę jest bajkoterapia.

Trzeba by pomyśleć o jakiejś formie poinformowania ich o tym, może za pomocą ... bajkoterapii??

Słowa kluczowe: terapia poprzez bajkę, dziecko przedszkolne, wspomaganie dziecka

Abstract

This article describes the importance of fairy Tales therapy for children is backed by research. It can be observed that teachers recognize the importance of this form of therapy, but it is quite unappreciated and unknown parents. What's more, children subjected to the modern trend of media, without parental supervision, learn other values that carries Media mush. In a moment of crisis, problems, however, support the bajkoterapii can help your child. It's just that this form appreciate teachers and educators, but not to such a great extent as we could have expected.

Keywords: therapy through a fairy tale, child preschool, child suport